

CRPD

Et viktig instrument for vernepleiere?

Konvensjonens norske språk.

- Persons with disabilities oversatt med:
- Mennesker med nedsatt funksjonsevne.
 - Men har mennesker med en funksjonshemming nedsatt evne til å fungere?
- Funksjonsnedsettelse.
- Funksjonshemmet.
- Funksjonsfrisk /syk/pasient.

Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- Vedtatt av FN 2006, 177 land har ratifisert (1.2.2019)
- Undertegnet av Norge 2007 og ratifisert juli 2013.
- Norges første rapport oversendt FN juli 2015.
- Ikke inkorporert i norsk lov.
- Norge har ikke ratifisert tilleggsprotokollen som gir klageadgang til komiteen som overvåker kommisjonen. (94 land har signert)

Hovedprinsipper i CRPD

Statene erkjenner at :

- Diskriminering av mennesker på grunnlag av funksjonsnedsettelse er en krenkelse av menneskets iboende verdighet og verdi.
- Viktig for mennesker med funksjonsnedsettelse å ha sin individuelle selvstendighet og uavhengighet og å kunne treffe sine egne valg
- Ha anledning til å delta aktivt i prosesser som fører fram til beslutninger om politikk og programmer, herunder dem som berører dem direkte.
- At jenter og kvinner med funksjonsnedsettelse ofte er utsatt for større risiko, både i og utenfor hjemmet, for vold, fysisk skade eller overgrep, omsorgssvikt eller forsømmelse, mishandling eller utnytting.

- Funksjonshemming er et begrep i utvikling, og er et resultat av interaksjonen mellom mennesker med funksjonsnedsettelse og *holdningsbestemte* barrierer og barrierer i omgivelsene som hindrer dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på linje med andre.
- Funksjonshemmede er blant annet mennesker med langvarig fysisk, mental, intellektuell eller sensorisk funksjonsnedsettelse som i møte med ulike barrierer kan hindre dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på lik linje med andre

Første CRPD-rapportering fra sivil samfunn i Norge, 2015

Alternativ rapport til FN-komiteen

for rettighetene til mennesker
med nedsatt funksjonsevne

Kommentarer, spørsmål og anbefalinger til norsk gjennomføring
av FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt
funksjonsevne (CRPD)

Vernepleierkonferansen 2019, Ann-Marit Sæbønes

7. Barn med funksjonsnedsettelse.

- Barn med funksjonsnedsettelse skal kunne nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter fullt ut og på linje med andre barn.
- De skal fritt kunne gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som berører dem og deres synspunkter skal tillegges behørig vekt i samsvar med barnas alder og modenhet.
- De har krav på hjelp tilpasset deres nedsatte funksjonsevne og alder for å kunne utøve denne retten.

10. Retten til liv.

- Ethvert menneske har en iboende rett til liv, og alle nødvendige tiltak skal treffes for å sikre at funksjonshemmede kan nyte denne retten.
- Alternativ rapport : Hva gjøres for å forebygge selvmord blant mennesker med nedsatt funksjonsevne?

12. Likhet for loven.

- Funksjonshemmede har rettslig handleevne på linje med andre. På alle livets områder.
- Det skal treffes hensiktsmessige tiltak for å gi funksjonshemmede tilgang til nødvendig støtte for å kunne utøve sin rettslige handleevne.

Vergemålsloven

- Til revisjon
- Må bli et beslutningsstøtte system
- Hvordan skal en sørge for opplæring i beslutningsstøtte?

14. Frihet og personlig sikkerhet.

- *Funksjonshemmede skal ikke berøres friheten på ulovlig eller vilkårlig måte.*
- Alternativ rapport til CRPD:
 - Eksempler på at frihetsberøvelse og tvangstiltak fattes på tynt grunnlag.
 - Hva som er adekvate tvangstiltak og kriterier for hva som kan utløse det er uklart
 - Avdekket uhjemlet, unødvendig og vilkårlig tvangsbruk.
 - Manglende systemer for å registrere og rapportere tvangsbruk
- Får ansatte tilstrekkelig opplæring?

17. Vern om personlig integritet.

- Ethvert menneske med funksjonsnedsettelse har rett til respekt for sin fysiske og psykiske integritet, på lik linje med andre.
- Alternative rapporten:
 - Store, institusjonslignende boliger for personer med psykiske og kognitive funksjonsnedsettelser kan begrense retten til vern om personlig integritet.
 - En stor del ansatte oppgir at de at beboernes rett til selvstendighet og selvbestemmelse over egen hverdag ofte må vike for hensynet til turnus og behov for rutiner.

19. Retten til et selvstendig liv og å være en del av samfunnet.

- Mennesker med funksjonsnedsettelse skal ha anledning til å velge bosted
 - Hvor og med hvem de skal bo
 - Tilgang til ulike støttetjenester i eget hjem og i særskilte boformer
 - At samfunnets tjenester også er tilgjengelige for mennesker med funksjonsnedsettelse.

21. Ytringsfrihet og meningsfrihet, og tilgang til informasjon.

- Personer med funksjonsnedsettelse skal kunne bruke retten til ytringsfrihet og meningsfrihet på lik linje med andre
 - Sørge for at informasjon beregnet på allmenheten gis i tilgjengelig format
 - Erkjenne og fremme bruken av tegnspråk

22. Retten til privatliv

- Ingen person med funksjonsnedsettelse skal, uansett boform, utsettes for vilkårlige inngrep i privat- eller familieliv.
 - Korrespondanse eller andre former for kommunikasjon.

24. Utdanning.

- Mennesker med funksjonsnedsettelse har rett til utdanning.
- Staten skal sikre et inkluderende utdanningssystem på alle nivåer, inkludert livslang læring.
- Ansette lærere som kan tegnspråk, punktskrift, herunder funksjonshemmede lærere.
- Lære opp fagfolk til å arbeide på alle nivåer i systemet.
- Funksjonshemmede skal ha tilgang til høyere utdanning, yrkesutdanning, voksenopplæring.

25. Helse

- Statene skal sikre at funksjonshemmede får tilgang til helsetjenester som tar hensyn til de to kjønns egenart, herunder helserelatert rehabilitering.
- Funksjonshemmede skal tilbys helsetjenester og programmer som dekker det samme spekteret og holder samme kvalitet som det som tilbys til andre *også med hensyn til seksuell og reprodktiv helse*.